

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

LI. Devi & Potentia Gratiae Actualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

Et merito sanè. tum propter apertos Sac. Scripturæ textus supra allegatos, quibus hunc addo ex 1. ad Corinth. 12. v. 3. ubi, inquit, Apostolus, *nemo dicere potest Dominus JESUS* (credendo scilicet in eum) *nisi in Spiritu S.* tum quia implicat naturam habere vim naturalem sufficientem in actu primo ad aliquem effectum intrinsecè supernaturalem. Unde.

XIX. Respond. 1. ad fundamentum Pelagij, Deum impossibilia non mandare, quin suam simul largiatur gratiam, quâ adjuti possimus præcepta supernaturalia v. g. fidei, Spei, & Charitatis observare, & actus elicere, prout ad salutem conducunt; quod adiutorium sanè necessarium est; hoc ipso enim, quod isti actus in substantia supernaturales sint, & naturæ vires superent, absolute supernaturale principium exigunt, à quo producantur, adeoque vires merè naturales ad eosdem non sufficiunt.

XX. Respondetur 2. Ad confirmationes Pelagianorum, has fuse rejici à Scholasticis, & Card. Bellarmino, nos breviter & ordine respondemus. Ad 1. cum S. Augustino epist. 8. ad Bonifacium hæc Sac. Scripturæ textibus solum commendari liberum arbitrium, cujus consensum ad conversationem Deus requirit: at non propterea gratiam prævenientem excludit. Ad 2. SS. Patres ac nominatim D. Hieronymum L. 3. in Pelag. non excludere gratiam prævenientem à nostro velle, sed solum intendere ac docere, nos posse multa velle cum adiutorio Dei, quæ sine ampliore nequimus implere: Sed solius Dei esse efficere, ut aliquando illa, quæ volumus, impleamus v. g. volumus sine omni peccato vivere, & nullum experiri rebellem motum, quod cum eodem adiutorio non possumus, donec advenerit redemptio corporis &c. Videatur Bellarm. De grat. & lib. arbit. L. 6. c. 6. Ad 3. intelligi hoc axioma non posse de faciente, quod in se est ex proprijs viribus; quia sic ut summum efficere potest actum aliquem honestum naturalis ordinis, qui defectu proportionis ad formam supernaturalem disponere nequit. Itaque juxta S. Thomam 1. 2. q. 109. art. 6. ad 2. & cætos Theologos sensus est: facienti quod in se est ex gratiæ auxilio, DEUM non denegare ulteriorem gratiam. Ad 4. negando consequentiam, Nam etiam agnoscat homo summa DEI in se beneficia, non tamen rectè ad ista consideranda movetur, ut inde concipiat peccati odium, nisi à DEO præventus. Bene autem notat Bellarm. facilius esse diligere se ipsum, aut aliam creaturam super omnia, quàm Deum, tum quia sensibilia melius cognoscuntur, tum quia natura corrupta semper ad se inclinatur. Ad 5. transeat antecedens. Negatur consequentia cum Bellarm. Lib. 6. de Gratia & Lib. arbit. c. 8. & alijs; quia, inquit, potest aliquid esse naturale, non tamen obtineri absque medio supernaturali, sive, quod in idem coincidit, potest aliquid esse naturale quoad ordinem, non tamen quoad executionem.

XXI. Ad 6. & alias similes objectiones adverte; aliud esse credere simpliciter articulos fidei; aliud credere, sicut oportet; prius non negamus viribus Naturæ haberi posse, sed posterioris, cuius tres sunt conditiones. 1. rem credendam revelari indubitabiliter à Deo, atque ita credi. 2. adeo firmam esse fidem, ut omnibus præferatur supplicij ac malis. 3. ut pio affectu in Deum credatur quò incipiat homo captivare suum in-

tellectum in obsequium fidei. Hoc posito. Dicimus, Philosophos vel habere demonstrationem rerum, quas credunt, ut divisionis continui: vel non firmiter aut pio affectu adherere ipsdem, sicuti tamè articulis fidei adherere oporteret. Ad 7. Res credibiles sine aliâ gratiâ credi posse, sed humana fide, nō divinâ; argumenta enim, quæ articulos fide nostræ credibiles faciunt, non talia sunt, ut fidē omnino indubitatam faciant, nisi mens divinitus adjuvetur Ad 8. Negando antecedens. Nam gratia non dignificat opus, nisi quod ab illa procedit. Si ergo vel non detur intuitu gratiæ sanctificantis auxilium aliquod actuale: vel illud detur quidem, modicum tamen, & bonitas objecti per tale auxilium proposita non attendatur, sed ab operante negligatur, tunc sicut gratia non infuit in ejusmodi opus, ita nullam eidem dignitatem confert, quâ evadet positivè disponens ad vitam æternam. Ad 9. denique cum Suarez. Tom. 2. De relig. L. 1. c. 8. ad orandum, ut oportet, haud dubie necessariam esse gratiam supernaturalem, quod putat cit. Auctor ita in Concilijs & Scripturis expressum, ut veluti dogma fidei tenendum sit; si enim neque cogitare aliquid sumus sufficientes ex nobis, quanto minus orare, prout oportet, quod longè plus utilitatis habet ad salutem nostram, quàm multa alia opera salutaria. Et hinc Araucanicum II. sicuti damnat dicentes misericordiam non conferrī quærentibus, peccantibus, pulsantibus: ita ibidem definit, per infusio-nem Spiritus Sancti in nobis fieri, ut hæc omnia, sicut oportet, agere valeamus; quæ est doctrina S. Augustini in omnibus libris contra Pelagium, ut idem Auctor testatur. Precessus in infinitum facile sistitur dicendo, ad orandum sæpe nos excitari per gratiam purè prævenientem, id est, quæ nullam supponat aliam nostram orationem aut meritum; Deus quippè dat aliqua dona antecederet ad orationem, inter quæ est gratia ad ipsam orationem, alia non nisi orantibus præparat.

XXII. Error tertius est eorum, qui ab urbe, in qua habitabant, Massilienses, & ab eo, quod non totum errorem Pelagij, sed reliquias quasi aliquas ejus doctrinæ mordicus retinerent, Semi-pelagiani sunt appellati. Hi ergo gratiam quidem agnoverunt, sed quæ daretur conantibus nobis, & conatu naturali arbitrij nostri merentibus; ut superior gratia nobis opitularetur. Sed hunc errorem breviter indicatum commodius refellemus infra in controv. de Prædestinat. ubi etiam oppositam Catholicam doctrinam exponemus.

CONTROVERS. L.

DE VI ET POTENTIA GRATIAE ACTUALIS.

Sensus propositi tituli est, Utrum cum auxilio Gratia Dei possimus servare omnia præcepta, & omnia peccata vitare: aut an eadem DEI mandata observatu impossibilia sint? quod impingere Deo non fuit ausus Pelagius, ut priore controv. §. XVII. in ejus fundamento vidimus. Idem in epistola ad Demetriadem dicit: *Adscri-*

limus iniquitatem iusto, & pio crudelitatem, dum Deum impossibile aliquid præcepisse conquerimur.

PARS PRIOR
DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. **D**octrinaprimum. Cum Gratia Dei servare possumus omnia præcepta sub mortali obligantia: & sic vitare omnia peccata mortalia. Ita omnes Catholici. Probatum 1. ex S. Scriptura utriusque Testam. Deuteronomio. 30. v. 11. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, sed iuxta te est sermo valde in ore tuo & in corde tuo, ut facias illud.* Math. 11. v. 30. *Fugum meum suave est & onus meum leve.* 1. Joan. 5. v. 3. *mandata eius gravia non sunt.* Ad Philippenf. 4. v. 13. *omnia possum in eo, qui me confortat.* 1. ad Corinth. 10. v. 13. *fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.* Probatum 2. ex Concilio Arausico. 2. Can. 25. *Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia, omnes baptizati auxiliante & cooperante Christo, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si videlicet laborare velint, adimplere.* Trident. Sess. 6. c. 11. *nemo remerariâ illâ & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia.* Idem Can. 18. *si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato & sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia, anathema sit.* Rursus. c. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed iubendo monet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis & adjuvat ut possis.* Probatum 3. ex SS. Patribus. D. Basilius in orat. attende tibi: *impium inquit, est dicere, impossibilia esse spiritus præcepta.* Idem in Regul. brevior. Respons. 176. *sine dubio autem non præcepisset hoc, qui bonus & iustus est, nisi etiam facultatem, quâ id faceremus, fuisset largitus.* Chrylost. Hom. 8. de pæniti: *nequaquam Dominum incusare; haud mandat impossibilia, multi & ipsa superant mandata.* Ergo si impossibilia fuissent, minus suâ sponte superassent. S. Augustinus Serm. 191. de tempore sic scribit: *excramur blasphemiam eorum, qui dicunt, impossibile aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis sed ab omnibus incommuni posse servari.* Similia habent alij. Probatum 4. Ex S. Thoma & Theologis. Angelicus Doct. de veritate q. 24. a. 14. ad primum sic scribit: *quod præcipit Deus, non est impossibile homini ad servandum, quia & substantiam actus potest ex libero arbitrio servare, & modum, prout scilicet fit ex Charitate, potest servare ex dono Gratia.* D. Thomæ consentiunt reliqui Scholastici DD. ut opus non sit singulos vel plures asserre. Solus contra Janfenium Episcopum Ipresensem melior audiatur Cornelius Janfenius Episcopus Gandavensis in Concord. Evang. c. 47. *legis, inquit, nova præcepta commodissima, eo quod in nobis planè sit eorum adimpletio, quid enim in nobis magis est situm, quam credere & diligere.* Probatum 5. tribus rationibus. 1. Si præcepta Dei essent impossibilia observatu, nemo peccaret illa transgrediendo, cum ad impossibilia nemo teneatur. 2. Quia nullum præceptum in specie potest ostendi, quod sit impossibile servatu. 3. Quia de facto multi custodiunt

& custodierunt omnia Dei mandata, ut saltem mortaliter nunquam transgredierentur. sic affirmat Scriptura de Josue c. 11. v. 15. *Sicut præcepit Dominus Moysi servo suo, ita præcepit Moyses Josue, & ille universa complevit, non præterijt de universis mandatis nec unum quidem verbum.* Lucæ 1. v. 6. de Zacharia & Elifabeth dicitur: *erant iusti ambo ante Deum incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Dei sine querela.* Confirmatur Doctrina nostra. Christus passus est, ut iustificatio legis adimpleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum ad Rom. 8. v. 4. & factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ ad Hebræos. 5. v. 9. At si lex impleri non potest, ista omnia erunt frustræ.

II. **D**octrina secunda. Mandata Dei sub veniali tantum peccato obligantia cum ordinariâ Dei gratia non possunt omnia simul servari, ac consequenter non possunt omnia peccata venialia vitari. Ita cum S. Thoma. 1. 2. Q. 109. cum multis Catholicorum DD. apud Tanner Tom. 2. D. 6. q. 3. cit. N. 172. Probatum 1. ex S. Scriptura. 3. Reg. 3. v. 49. *non est homo, non qui peccet.* Psalm. 13. v. 3. *Dominus de coelo prospexit super filios hominum, ut videat, si est intelligens aut requirens Deum, omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est usq; ad unum.* Prov. 24. v. 16. *septies in die cadit iustus Jacobi 3. v. 2. in multis offendimus omnes.* Nam nihil omnino peccare proprium est Dei, inquit Clemens Alexandrin. L. 1. Peccag. Christ. c. 2. Probatum 2. ex Concilio Milevitano expendens hæc verba 1. Joan. 1. v. 8. *si dixerimus, quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* ait can. 6. *quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat, propter humilitatem oportet dici, nos habere peccatum, non quia veritas est, anathema sit.* Tridentinum Sess. 6. can. 26. ita statuit. *Si quis dixerit, hominem posse totâ vitâ omnia peccata vitare etiam venialia, nisi ex speciali DEI privilegio, quando admodum de Beatissima Virgine tenet Ecclesia, anathema sit.* Pro mente hujus Concilij rite intelligenda advertendum 1. Cum negat, omnia venialia posse vitari, non loquitur de singulis in specie, sed de omnibus collectivè sumptis; etenim singula vitari possunt, sed non omnia simul, quod insinuat Concilium illis verbis: *in tota vitâ.* 2. non loquitur de potestate sufficienti, quæ nulli deest ad vitandum etiam collectivè omnia venialia, sed tantum de efficaci, quæ in actum exeat; quia Concilium c. 11. eam impossibilitatem probat ex facto, quod nemo observet omnia: non quod nemo possit observare omnia, si velit. 3. loquitur de gratia ordinaria, quam Deus communiter hominibus largiri solet, non quam possit largiri, nam si vellet, posset omnibus semper dare gratiam efficacem ad vitanda omnia venialia, sed non dat, nisi paucissimis singulariter dilectis, uti Beatissimæ Virgini. Cæteris hominibus magis expedit tum ad humilitatem, tum ad patientiam, ut quandoque in venialia labi permittantur. Unde S. August. L. de naturâ & gratiâ c. 6. *Cum de peccatis agitur, nullam protsus, ait, se habere velle questionem de Beatissima Virgine propter honorem Domini: excepta verò hæc, si omnes, inquit, sanctos, si hic viverent, congregare & interrogare, possemus, utrum essent sine peccato, unâ voce clamarent: si dixerimus &c.* 1. Joan. 1. v. 8. Porro impotentiam hanc revocant Theologi potissimum ad duo capita. 1. est ipsius humanæ voluntatis volubilitas, quam experientia ostendit.

ostendit varietate gaudere, neque ita fixam manere circa idem objectum, vel in eodem operandi modo. 2. est. innumeræ peccandi tentationes oræ ex appetitibus in objecta sensibilia propensione, dæmonis infestatione, aliisque peccandi occasio- nibus frequentissimis, quas omnes vincere & dif- ficillimum, & consequenter moraliter impossi- bile est. Hæ causæ probant, nec in statu puræ natu- ræ adfuturam fuisse potentiam moralem vitan- di totam collectionem venialium collectivè sum- tam per longum tempus, ut bene advertit Espar- za mox citandus.

III. Objicitur 1. Loca Sac. Scripturæ in priore doctrina adducta universaliter loquuntur de om- nibus DEI præceptis, non excipiendo ea, quæ tantum sub veniali obligant. Ergo & hæc obser- vari possunt. 2. Si venialia omnia non possunt vitari, non tenemur ea vitare, cum ad impossi- bile nemo teneatur; consequenter non peccabit aliquis mandata transgrediendo, quæ tantum sub veniali obligant. 3. Nullum veniale in specie assignari potest, quod vitari nequeat, sicuti de mortalibus dictum. 4. vitare omnia venialia collectivè nihil est aliud, quam vitare singula successivè. Sed datur moralis potentia vitandi singula successivè sine speciali privilegio. Ergo &c. 5. Oramus in Litanij liberari ab omni peccato: & proponimus abstinere itidem ab omni; id quod non faceremus, si evitatio omnium venia- lium collectivè esset moraliter impossibilis.

IV. Respond. ad 1. citata loca S. Scripturæ loqui de mandatis ad salutem necessarijs, uti sunt sub mor- tali obligantia. Ad 2. Ad peccatū sufficere potest- tē sufficientem, quæ hic non deest. Tanner loc. cit. n. 179. putat, non extare præceptum omnia pec- cata venialia collectivè vitari jubens; ad hoc autem, ut nullum veniale licitè fieri possit, sufficere, ut Deus jubeat vitari omnia distributivè, & quo- ad fieri potest collectivè. Ad 3. Nullum peccatum in spera esse inevitabile, sed omnia simul sumpta; sicuti enim ex cumulo lapidum quemvis portare potes, sed non omnes simul, ita collectio tot mandatorum DEI videtur humanæ mutabilitati importabilis. Instant. Quando in prima doctri- na dictum fuit, omnia mortalia simul sumpta posse vitari, vel intelligendum est de potestate sufficienti, vel efficaci; si de sufficienti, par est ratio venialium, ut modò dictum: si de efficaci nec de mortalibus est verum; quia plurimi homi- nes non vitant omnia mortalia. Ergo non habent gratiam efficacem ad omnia vitanda. Di- cimus, nec de efficaci solo, nec de sufficienti ac- cipiendam illam doctrinam, sed mixtim de gra- tia moraliter efficaci; quæ licet non semper sit ef- ficax, tamen sæpe & in multis saltem ad longum tempus est efficax; quia nonnulli tota vitâ nul- lum peccatum mortale committunt: multi etiam ad longum tempus abstinent, quod non fit in venialibus, vix enim ullus est, qui vel unum diem sine veniali transgat; unde multi Sancti & do- cti viri quotitè confiteri solent, imò nonnulli sæpius in die. Ad 4. cum Esparza de gratia a- ctuali q. 14. ad 1. distinguendo Majorem; evita- re omnia alia venialia collectivè nihil est aliud, quam vitare singula successivè successione nun- quam interruptâ, concedo: successione interrup- tâ, nego Majorem. Et similiter distincta Minore, nego Consequentiam. Si ergo ponamus de- cem venialia esse possibilia, & singula ex his suc-

cessivè esse observata absque interruptione per a- liquod veniale, tum vitanda etiam omnia col- lectivè: secus verò si successio semel interrup- tur; quia interruptio quælibet per interpositio- nem alicujus venialis contradictoriè opponitur evitacioni omnium collectivè venialium, ut per se patet. Argumentum probat solum potentiam vitandi successivè successione interruptâ. Quan- do igitur dicitur, dari potentiam moralem ad vitanda singula successivè, concedendum id est de potentia morali ad vitanda singula successivè, successione interruptâ; non ad vitanda singula successivè successione non interruptâ. Vide cita- tum Auctorem. Ad 5. quemadmodum oramus, ut fiat Voluntas Dei sicuti in cælo & in terra non omnimodè, sed quantum humanæ naturæ imbecillitas & conditio patitur, ita nos orare, ut ab omni declinemus peccato, quantum scilicet fieri potest, ut saltem pauciora & leviora committa- mus: item proponere, ut ab omni etiam peccato veniali abstinemus, quantum scilicet per hu- manam fragilitatem; & ordinario Dei auxilio fieri potest.

V. Doctrina tertia. Quamvis magna fiducia in auxilio divino sit collocanda, tamen cavenda temeraria præsumptio; nec nimis ardua & ex- traordinaria sine necessitate inchoanda. Nam ta- meti Deo non desit gratia ad quidvis perficien- dum, non tamen cuilibet ad quidlibet datur; quippe unicuique nostrum datur gratia secundum mensu- ram donationis Christi ad Ephes. 4. v. 7. unde er- raret, si quis ex spe divini auxilij vellet omnia imi- tari, quæ in Sacra Scriptura vel vitis Patrum leguntur v. 9. Solus aggrediendo totum exerci- tum hostilem, sicuti fecit Jonathas 1. Reg. 14. at- que exponendo se ultro periculo martyrij & Judicij sistendo, ut de nonnullis SS. Martyribus legitur: incipiendo more veterum Eremitarum au- steriorem vitam, quam corporis infirmitas ferre possit, Ne quis igitur sub specie boni decipia- tur, accuratè investigandum, unde proveniat in- stinctus ille, an à bono aut malo spiritu juxta regulas discretionis spirituum à S. P. Ignatio Loyola Soc. JESU Fund. & alijs traditis, ad- hibito etiam prudentiorum consilio & fulis ad Deum precibus, ut voluntatem suam aperire dignetur.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HÆRETI-
CORUM.

VI. Error primus est Lutheri Tom. 1. Jen. fol. 427. Calvini L. 2. Instit. c. 7. §. 5. & L. 3. c. 14. §. 9. Melanchthonis in Apo- log. Tit de votis monast. Jacobi Hailbrunner in suo Papat. pag. 72. & post alios Jansenij, qui tom. 3. L. 3. c. 13. col. 325. sic scribit: sunt qua- dam homini præcepta secundum statum & vires, in quibus constitutus est, impossibilia: nec adest semper gra- tia, quæ præcepta illa implere sufficiamus. Et col. se- quenti: illa impotentia non solum reperitur in exca- cati, obduratis, & infidelibus, sed etiam in Fidelibus, non tantum, quando nolunt præcepta facere, sed etiam quando volunt. & Tom. 2. de statu Naturæ lapsæ. L. 4. c. 18. col. 631. & 632. ita inducta est necessitas peccandi,

peccandi, ut in omni actu, quo legem sibi quis videtur vel servare, vel transgredi, reus alicujus peccati teneatur. Probare conantur ex Sac. Scriptura. 1. Actor. 15. v. 10. S. Petrus legem Moylis vocat jugum, quod nec Patres nostri nec nos portare potuimus; quod si Deus in veteri Testamento sine tyrannide potuit impossibilia præcipere, cur non etiam in novo? S. Paulus ad Rom. 7. v. 16. ait. velle adja-
cet mihi, perficere autem non invenio. Et ad Galat. 3. v. 10. quicumque, ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt; scriptum est enim: maledictus omnis, qui non permanferit in omnibus, que scripta sunt in libro legis, ut faciat ea; qui discursus tacite supponit hanc minorem: sed nemo permanferit in omnibus, que scripta sunt in lege, ut patet ex Psalm. 13. v. 1. & tertio ad Rom. v. 10; quod autem nemo facit, censetur fieri non posse. Rursus ad Rom. 8. v. 3. quod impossibile erat legi, in quo infirmabantur per carnem, Deus filium suam misit. Addunt Philippus, Kemnitius, & alij rationem. Christus, inquit, semper est Mediator non solum in prima reconciliatione, sed etiam toto tempore, quo vivimus. Ergo semper egemus mediatione illius. Sed non indigeremus eâ semper, si legem aliquando possemus implere. Ergo ex eò, quod semper indigeamus, necessario sequitur, quod semper contra legem agamus; aut certe primâ reconciliatione factâ Christus otiosus foret. His fere argumentis inducti Lutherus, Calvinus, Melancthon & alij absolute negarunt, legem observari posse, quam propositionem, cum nimis cruda videretur, alij deinde Sectatores mitigantes restrinxerunt ad legem, que jubet nos Deum ex toto corde diligere, & non concupiscere; unde sic arguunt: Dilectio, quæ in hac vitâ præcipitur, non potest esse tam perfecta, quàm in altera vita. Ergo legem hujus dilectionis nemo in hac vita implere potest. Item omnis actus legi divinæ oppositus est verè & propriè peccatum. Atqui sensus concupiscentiæ est verè divinæ legi oppositus; ait enim Apostolus ad Rom. 7. v. 23. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. hoc est, decalogo, ad cuius observationem vi suâ urget. Ergo sensus concupiscentiæ est peccatum. Gerhardus ut prædictam Magistri sui Lutheri crudelitatem mitiget, asserit L. 2. P. 3. fol. 793. legem observari posse solum imperfectè, & inchoatè: Amesius tom. 4. fol. 168. audaciam Magistri sui Calvinii in eundem modum moderatur.

VII. Error iste gravissimam Deo infert injuriam, ideòque nullus unquam repertus est hæreticus ante Lutherum, qui eum Scriptis traderet; quippe nemo hominum usque adeò tyrannus fuit, ut legem imponeret ijs, qui absolute servare eam non possent, & pœnam exigeret, si impleta non sit; quam iniquitatem auget, si media ad præceptum implendum necessaria in solius præcipientis sint potestate, & nihilominus dare nolit. Quæ ergo æquitatis specie DEO justissimo & optimo adscribi hæc possunt? Unde rectè D. Hierony. in explanatione Symboli ad Damasum ita scribit: Execramur eorum blasphemiam, qui dicunt, impossibile aliquid homini à DEO præceptum esse, & mandata Dei non à singulis sed ab omnibus in communi posse servari. Pulchrè etiam D. Augustinus Serm. 61. de tempore sic loquitur: nec impossibile aliquid potuit imparare (Deus) qui justus est: nec damnaturus est hominem pro eo, quod non potuit vitare, qui pius est. Quàm autem hæc aliena sunt ab ijs, quæ supra ex Jansenio attulimus?

& tamen homo vesanus ea tanquam Augustinianam doctrinam vendit, cum simillimum imò ipsissimum dogma sit Calvinii, qui in Antidoto Concilij Trident. Sess. 6. c. 12. effutijt, legis mandatum esse æternâ gravius; item Prophetas Patriarchas & pios Reges utinque Dei spiritu agerentur, ferendo legis jugo, pares non fuisse. Sed videamus quàm nullius momenti sint allata argumenta ex Scriptura deprompta.

VIII. Respond. ad 1. ex actibus Apostolorum, Legem veterem fuisse importabilem non simpliciter, sed difficillimam observatu propter multitudinem & gravitatem præceptorum. Nam Rabbi Moyles numerat præcepta legis Mosaicæ affirmativa ducenta decem & octo, scilicet tot, quot membra sunt in humano corpore; negativa verò trecenta sexaginta quinque, tot nimirum, quot sunt dies in anno solari, omnia sub mortali, & quidem indispensabiliter obligantia; nihilominus à quibusdam observata fuisse, adeòque non fuisse proprie importabilia, supra ostendimus exemplo Josue, Zachariæ, Elisabeth &c. Ad 2. ex epist. ad Rom. 7. Paulum ibi non locutum de præceptis Dei, sed de concupiscentia carnis, quam cupiebat extinetam, sed non potuit obtinere, quia non erat voluntati subiecta, ne huic reluctaretur. Neque refert, quod illam concupiscentiam involuntariam vocet peccatum; quia improprie sumit nomen peccati pro effectu & causa peccati; nam rebellio concupiscentiæ carnalis ex peccato originali nata est, & instigat ad peccata actualia. Ad 3. ex epist. ad Gal. Minorem illam affingi Apostolo, cum sic subsumi deberet: Atqui nemo suis viribus sine fide & gratia Christi servare potest totam legem. Unde Cornel. à Lapide in comment. illius loci ita magis dialecticè disponit argumentum Apostoli: Quicumque violat aliquam legem, est maledictus à lege. Atqui omnes, qui sub lege sunt, seclusi à fide & gratia Christi, legem violant. Ergo omnes, qui sub lege sunt, sub maledicto sunt. Illi verò, qui sunt in fide & gratia Christi, non sunt sub lege, sed supra legem cogentem terrentem punientem &c. Cæterum David Psalm. 13. (in quo fundatur discursus Apostoli) dicens neminem à Deo in mundo repertum esse legis suæ observatorem, non locutus est de omnibus mundi ætatibus, sed tantum de sui temporis corruptis moribus; alioquin sibi contradiceret Psalm. 138. v. 18. admirans futuram multitudinem Sanctorum: *diminabo eos, inquit, & super arenam maris multiplicabuntur.* Accedit, quod David & Apostolus signa universalis omnis, quicumque &c. non sumserint in rigore logico pro omnibus simpliciter, sed in sensu morali pro plerisque; etenim respectu tantæ multitudinis peccatorum pauculi Sancti quasi non numerabantur. Similis phrasis habetur Gen. 6. v. 12. *Omnis caro corrupta erat viam suam;* & tamen Noë justus prædicatur. Ad 4. ex epist. ad Rom. 8. nihil hic dici aliud, quam quod lex absque Christi gratia & solis naturæ viribus impossibilis, inutilisque sit, id quod concedimus, ut ex recens dictis constat. At rationem adjunctam dicimus, semper nos Christi meditatione indigere. 1. ut gratiam nobis semper subministret, quâ adjuti bona opera præstemus, & peccata gravia fugiamus. 2. quia à peccatis nostris quotidianis, quæ venialia vocamus, & non sunt tam contra, quàm præter legem, ipse nos sub sanguine continuo emundat, ideòque Christus hujusmodi otiosus est.

IX. Quod.

IX. Quod attinet ad præceptum Dilectionis. Deus tripliciter diligi potest. 1. ita, ut totum cor nostrum, quantum est, in eo solo diligendo totaliter occupetur, & absorbeat, nec quidquam extra illum solum diligit. 2. ut, licet cor nostrum totaliter in ejus dilectione non occupetur, ita tamen homo toto corde tantòque conatu Deum diligit, quanto potest. 3. toto corde Deum diligit, qui super omnia eum diligit, & ita eum rebus omnibus præfert, ut nullius rei amorem DEI amori anteponat, & nullius creaturæ amore Deum offendere vel ab illius amore recedere velit. Primo modo Deum in hac vita diligi non posse fateor cum S. Augustino tom. 7. Lib. de perfect. Justitiæ. sed neque jubemur. Secundo quoque modo nullibi Deum diligere præcipimur, tamen id non repugnet. Tertio itaque modo solummodo tenemur, hoc est, non obligamur Deum diligere amore summo neque intensivè, neque extensivè, neque continuè, sed solum apperiativè, vel comparativè, ut nempe Deum omnibus creatis præferamus, nihilque illius amicitia anteponamus, ut communiter Patres & Doctores docent; atque in hunc sensum scribit Apostolus ad Rom. 8. v. 39. *illis verbis: nulla creatura poterit nos separare à charitate DEI; imò ipsemet Christus Matth. 10. v. 37. sic dicit: qui amat Patrem aut Matrem plus quam me, non est meus dignus.* Atque hoc modo Deum à pluribus fuisse dilectum toto corde ex innumeris Sac. Scripturæ locis constat. Quare ad argumentum negatur suppositum Antecedentis, scilicet præcipi tantum in hac vita dilectionem Dei, quantam Beati in altera vita habent.

X. Circa Concupiscentiam tria adverti oportet. 1. Concupiscentiam quandam esse in actu primo, nihilque aliud, quam pronitatem ad concupiscentiam. 2. aliam esse concupiscentiam in actu secundo, nempe motum quandam ad concupiscendum, qui rationem prævenit. 3. esse consensum in eundem motum, qui à liberâ ratione provenit. Tria hæc, ajunt Sectarij, gravia esse peccata. Primum quidem volunt esse peccatum Originale: Altera duo peccata actualia gravia & lethifera contra præceptum, non concupisces; unde inferunt, cum nemo absque motibus his esse possit in hac vita, neminem servare posse præceptum de non concupiscendo. Verum contra 1. est, Tum quia concupiscentia sic sumpta est pœna peccati originalis. Ergo non est ipsum peccatum; aliâ enim esset causa & effectus sui ipsius, adeoque prior & posterior se ipsâ. Tum quia omne peccatum per baptismum tollitur. Ergo si concupiscentia esset peccatum, per baptismum fuisset sublata. Ergo nullum amplius esset peccatum. Contra 2. est, Quia concupiscentia in actu secundo in pueris & amentibus peccatum non est, uti communiter tenent Doctores cum S. Augustino Lib. 10. confess. c. 30. Atqui nec in potestate sapientium virorum est, non habere illos motus rationem prævenientes. Ergo &c. 3. modo sumpta concupiscentia est quidem peccatum, sed tale, quod homo possit non committere, adeoque præceptum de non concupiscendo implere. Nunc ad argumentum supra §. VI. factum dicimus, omnem quidem actum divinæ legi formaliter oppositum, hoc est, voluntarium & humanum esse peccatum: non autem materialiter solum oppositum, hoc est, qui non sit voluntarius, qualis est in infantibus & amentibus, esse quoque peccatum; nam sine volun-

tate non sit transgressio legis formaliter; quia leges pro ijs solum feruntur, qui rationis & arbitrij usum habent, non pro brutis & amentibus. Unde Apostolus cum ait: *concupiscentiam legi mentis repugnare*, intelligit materialiter, suggerendo scilicet, & obijciendo materiam, quæ, si voluntas non absteineat à consensu, in formale peccatum abeat.

XI. Ex adjecta mitigatione Gerhardi sequitur Lutheranos ex propria sententia non habere fidem vivam seu justificantem; siquidem nemo potest habere fidem vivam, nisi qui mandata Dei servat 1. Joan. 2. v. 4. *qui dicit, se nosse eum (scilicet per fidem) & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.* Atqui Lutherani & Calvinistæ mandata Dei non servant, upote quæ impossibilia servatu asserunt. Ergo non possunt habere fidem vivam. Si dicant, se mandata Dei servare imperfectè & inchoatè. Ergo etiam fidem imperfectam tantum & inchoatam habere possunt. Atqui talis non est viva, nec justificat, ut ipsimet fatentur. Ergo nunquam habere possunt fidem vivam seu justificantem, & consequenter justus esse non possunt. Jansenio Imprimis adversatur Concilium Tridentinum Sess. 6. supra relatum. Deinde Autoritas Pij V. & Gregorij XIII. à quibus fuit hæc Michaëlis Baij propositio damnata ordine 52. *definitiva hæc Sententia: Deum homini nihil impossibile præcepisse, falsò Augustino tribuitur, cum Palagij sit.* Aferebat nimirum Bajus, Deum homini in Naturâ lapsa præcipere impossibilia, quæ propositio cum ipsissima sit Jansenij, jam antefuit damnata in Bajo. Demum adversatur eidem Sententia Innocentij X. qui hanc Propositionem (*aliqua Dei præcepta justis volentibus & conantibus secundum præsentia, quas habent, vires sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiunt*) temerariam, impiam, blasphemam, & hæreticam pronunciat. Et post istum Alexander VII. Papa confirmat prædictam sententiam & damnationem.

XII. Error secundus. Neminem prorsus fuisse hominum, qui ita observaret universam legem, ut etiam non esset reus alicujus peccati, ipsam etiâ Beatam Virginem Mariam non excipiendo, quæ instar aliorum hominum aliquando actualiter peccavit. Itâ nominatim Calvinus in Harmon. circa c. 1. Lucæ. & in Antid. Concilij Trid. Kemnitius in Examine ejusdem Concilij Sess. 5. Brentius in c. 12. Matth. & Centuriatores Magdenburg. in suâ historia centuria 1. cum agunt de vita Deiparæ Virginis Mariæ, alijque hæretici communiter, qui cum alioquin tolliant, nullum dari peccatum veniale, sed omnia esse mortalia, ut infra videbimus, consequens est, ut sentiant non quomodo-cunque Beatam Virginem subinde peccasse, sed etiam mortaliter deliquisse. Probant 1. ex Sac. Scripturâ varijs in locis affirmante, omnes esse peccatores omnesque dicere debere in oratione dominica: *dimitte nobis debita nostra. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus* 1. Joan. 1. v. 8. Probant 2. ex eadem Sac. Script. haud obscure colligi, Beatissimam Virginem in quibusdam minus rectè se gessisse, adeoque peccatum commississe. 1. per curiositatem, aut infidelitatem dubitando Lucæ 1. v. 38. *quomodo fiet istud.* 2. per incuriam amittendo filium Lucæ 2. v. 43. & non cognoverunt Parentes ejus. 3. per quandam desperationis speciem ibidem v. 48. *dolentes quarebamus te.* 4. per expostulationem cum divino Filio ibidem.

Fili, quid fecisti nobis sic. 5. per ignorantiam; etenim Filio rationem reddente ibidem v. 49. *ipsi non intellexerunt verbum.* 6. per vanam gloriam, quando dixit Joan. 2. v. 3. *Vinum non habent.* 7. importunitate interrumpendo prædicationem Filij Matth. 12. v. 46. *stabat ipsa, & alij foris querentes te.* Probant 3. Ex Sanctis Patribus itidem affirmantibus, omnes homines esse peccatores & neminem quantumvis justum sine peccato vivere. Probant 4. nominatim ex S. Chryostomo homi. 20. in Joan. & hom. 45. in Matth. item ex S. Augustino Q. 63. Novi Testam. dicente, *Beatam Virginem in morte Domini stupore quodam dubitasse.* Probant 5. ex Ratione. Tum quia non videretur negandum, Beatissimam Virginem habuisse subitò quosdam motus rationem anteverteñtes. Ergo vero simile est, per talem non quidem plenam deliberationem, sed tamen sufficientem illam deliquisse. Tum quia B. Virgini, ut ait Augustinus Lib. de natura & Gracia c. 36. plus gratiæ collatum fuisse ad vincendum omni ex parte peccatum &c. Ergo, infer Kemnitiu, B. Virgo non fuit expers peccati, aliàs opus non haberet gratia, quã vinceret peccatum.

XIII. Errorem hunc; quatenus B. Virgo peccati actualis infimulatur: (ad ceteros enim Sanctos privilegium hoc non extendimus) rejiciunt omnes Catholici, idque jurè meritisimo. i. quia Sac. Scriptura in varijs locis indicat, B. Virginem fuisse prorsus puram, atque ab omni macula immunem, utpote inter omnes Benedictam, & Gratiã plenam, totam pulchram &c. 2. quia S. Tridentina Synodus ex communi Ecclesiæ sensu in Beatissima Virgine nullum peccatum agnoscerè vult Sess. 6. can. 23. his verbis: *Si quis hominem semel justificatum dixerit amplius peccare non posse &c. aut contra posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beatâ Virgine tenet Ecclesiâ, anathema sit.* 3. quia Patrum luculenta testimonia ostendunt, Beatissimam Virginem omnis peccati expertem fuisse. Videri illa possunt apud Valentiam Tom. 4. Disp. 2. q. 1. punct. 2. & alios passim. Sufficiat nobis unus & alter. D. Augustinus Lib. de natura & gratia c. 36. tanquam de re indubitata concedit: In primis, quod Adversarius (nempe Pelagius) dixerat, necesse esse pietati ipsam Dominam ac Salvatoris nostri Matrem sine peccato confiteri. Deinde ibidem subjungit: *excepta itaque S. Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo Questionem &c.* D. Cyprianus in Sermone de Nativitate Christi. *Beata Virgo, inquit, à ceteris plurimum differat, quibus natura communicabat, non culpa.* Et infra de eadem ait: *lex carnis legem mentis non infestabat, rebellio nulla quietem spiritus affligebat.* 4. denique variæ id rationes persuadent, quas affert S. Thomas 3. P. q. 27. a. 4. dicitur tum ex Filij honore; tum ex observantia erga Matrem, quæ planè ostendunt decuisse, omnino Beatissimam Virginem ab omni peccato præservari. Confirmatur ex communi regulâ D. Augustini, quam L. 3. de Lib. Arb. c. 5. sic proponit: *quidquid verâ ratione melius occurrerit, id scias fecisse DEUM.* Atqui verâ ratione decentissimum fuit; Filium DEI Matrem habere purissimam; atque ab omni peccati labe immunem juxta illud Prov. 17. v. 6. *Gloria filiorum Patres eorum.* Ergo &c. Argumenta in oppositum futilia sunt, & refutatione indigna. Nihilominus brevissimè,

XIV. Respond. 1. ad auctoritatem Sac. Scripturæ & Patrum. Ad 1. hæc omnia intelligenda esse juxta legem ordinariam, spectato naturali & ordinario modo, quo posteri Adæ descendunt ex isto. Quod nimine impedit, quin B. Virgo ab ejusmodi lege per singulare Gratiæ privilegium eximi potuerit. Ad 2. in hisce & similibus nulum prorsus apparere peccatum. Nam 1. interrogatio nequaquam fuit incredulitatis, sed pie cujusdam admirationis. 2. amissio Filij non contigit ex Matris negligentia, sed ipsius Filij providentia, ut inciperet exercere, quæ ad gloriam Patris sui spectabant, ut ipsemet in responsò innuebat. 3. Dolor Matris non desperationem, sed debitum Materni animi affectum prodidit. 4. quod B. Virgo tunc non intellexerit dispositionem æterni Patris, quomodo & quando filius esset docturus; & liberaturus mundum, non fuit culpa sed humanæ intelligentiæ imbecillitas comparata divinæ. 5. Verba illa, *Fili, quid fecisti nobis sic,* non sunt increpantis sed sollicitè amantis Matris. 6. insinuatio desicientis vini non fuit vanæ gloria sed benigna compassio. 7. demum Mater stando foris non voluit Filij prædicationem importunè interrumpere, sed tempus opportunum finitè concione querere, loquendi ei de re necessaria. Videatur P. Petrus Canisius L. de B. Virgine, ubi per aliquot Capita de his omnibus fusè de Innocentia Deiparâ tractat. Ad 3. SS. Patres perinde ac Scripturam intelligendos esse, nempe secundum legem ordinariam citra singulare divinæ gratiæ privilegium; quale habuisse Virginem affirmat clarissimè ipse August. L. de natura & gratia. c. 36. cit. Ad 4. D. Thomam a. 4. cit. dicere S. Chryostomum in illis suis verbis excessisse; quidquid etiam ille senserit, anteposenda est communis Sententiã aliorum Patrum sententiã unius etiam veteris, ut bene docuit Vincentius Lirinensis in Libello adversus profanas hæresum novitates. Ad Augustinum verò, vel quisquis fuerit Auctor, respondet etiam D. Thomas loc. cit. intelligi eum debere de dubitatione non infidelitatis, sed admirationis & discussionis.

XV. Respond. 2. ad rationes. Ad 1. fomitem, quem Paulus ad Rom. 7. v. 23. membrorum legem appellavit, & ex natura sua ad peccatum materiale inducit, illum in Beatissima Virgine statim ab initio fuisse extinctum, uti communiter docent Patres turpe valdeque indecorum rati; Deiparam aliquid ejusmodi habere, quod ipsam quomodolibet ad peccatum alliceret seu invitaret. Ad 2. ineptam prorsus & hæretico atque execrato homine dignam esse hanc Kemnitiij rationationem; quis enim unquam ita deliravit; ut putaret ad vincendum hostem; necesse esse, prius eidem succubuisse, adeoque prius ab illo victum fuisse? nonne longè præstantior victoriæ modus est hosti imminenti atque instanti sic obstare, ut prorsus arceatur? Hoc igitur præcellenti victoriæ modo per singulare gratiæ privilegium Beatissima Virgo peccatum omni ex parte (ut ait August. loc. cit. vicit; & à se prius repulit, quam accederet &c. Videatur P. Canisius lib. cit.

* * *

✠: IHS. :✠